

รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่*

MANAGEMENT MODEL OF WAT MOLILOKAYARAM PALI STUDIES CENTER IN THE NEW NORMAL WAY

พระสมชาย ขนติสรโน

PhraSomchai Khantisarano

พระมหาสุนันท์ สุนนโท

Phramaha Sunan Sunando

พระมหากฤษา กิตติโสภโณ

Phramaha Krisada Kittisobhano

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: somchaimalison@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ แบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ การสำรวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุสามเณรในสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม จำนวน 188 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการพบว่า จัดสรรบุคลากรให้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ภายในสำนักเรียน ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ที่จะรับมือกับโรคระบาด แบ่งสถานที่เพื่อให้อยู่กักตัว และยกเลิกกิจกรรมที่ต้องร่วมกันเป็นจำนวนมาก 2. องค์ประกอบในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลี มีดังนี้ บุคลากรเป็นระบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต แยกห้องย่อยในแต่ละชั้นเรียน เว้นระยะห่าง ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน กระจายไปอบรมที่ต่างจังหวัดแทน การทดสอบการส่งการบ้านทางออนไลน์ 3. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลี ได้แก่ พัฒนาการเรียนการ

* Received: 11 January 2564; Revised: 17 February 2564; Accepted: 5 March 2564

สอนให้บรรลุปาฐะหมาย จัดห้องเรียนเว้นระยะห่างให้มากกว่าปกติ ไม่แออัดจนเกินไป
ประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่มาช่วยในการเรียนการสอน การอบรมนอกพื้นที่ ทำการเรียนการสอน
บาสิออนไลน์ มีประเมิณผลเพื่อการเรียนรู้ทุกเดือนทางระบบออนไลน์

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารจัดการ, สำนักเรียนบาสิ, ภาวะวิถีปกติใหม่

Abstract

Objectives of this research articles were: 1. To study the general management conditions of Wat Molilokayaram Pali Studies Center in the new normal way, 2. To study the management components of Wat Molilokayaram Pali Studies Center in the new normal way and 3. To propose the management model of Wat Molilokayaram Pali Studies Center in the new normal way. Methodology was the mixed methods: The quantitative research by survey method, data were collected with questionnaires from 188 samples who were novices and monks in Wat Molilokayaram Pali Studies Center. Data were analyzed with social science research ready-made program. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation. The qualitative research, data were collected from 8 key informants by in-depth interviewing and analyzed data by content descriptive interpretation. The results showed that: 1. Management conditions showed that personnel were allocated to work in various parts of the school, training personnel to have knowledge to cope with the plague, dividing places to stay in detention, abstaining and canceling many activities that must be shared. 2. The management components of Wat Molilokkayaram Pali Studies Center in the new normal way was as follows: Integrate online through the Internet or applications to reduce interaction. More sub-rooms are separated from each class. Use media and information technology to help organize online teaching such as Facebook, YouTube, Zoom, etc. Instead, training is distributed in other provinces to reduce congestion in the Molilokyaram Temple School. Online testing Sending homework online and 3. Management model of Wat Molilokkayaram Pali Studies Center in the new normal way were found that: Develop teaching and learning to achieve your goals. Arrange the classroom more spacing than usual. Modern media application is used to help with teaching and learning. Out-of-area training, online Bali teaching Monthly learning assessments are available online.

Keyword : Model, Management, Pali Studies Center, The New Normal Way.

บทนำ

นับตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลเป็นต้นมา กลุ่มบุตรผู้มีจิตศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้น ย่อมมีกิจวัตรสำคัญที่จะต้องปฏิบัติอยู่ 2 ประการ คือ ค้นถุระและวิปัสสนาธุระ การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า นวักสตัถุศาสน์นั้น ประกอบด้วยองค์ 2 คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตะกะ ชาตก อัပ္พุตตะ และเวทัลละ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 1 ข้อ 20) ซึ่งคำสั่งสอนเหล่านี้ พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน เวไนยสัตว์ ด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ สำหรับการศึกษาภาษาบาลีเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเพราะทุกประเทศที่นับถือนิกายเถรวาทให้ความเคารพและศึกษาพระพุทธพจน์จากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีเหมือนกับว่ากำลังฟังพระพุทธวจนะ ต่อพระพักตร์ของพระบรมศาสดา คำสอนของพระพุทธองค์จึงยังคงบริสุทธิ์ตราตรึงถึงปัจจุบัน (พระมหาวรญาณ วรณฺญ, 2547)

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยโดยเฉพาะหมายเอาพระบาลีคือพระไตรปิฎกมีความสำคัญอย่างมากต้องการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ไม่ได้ทรงตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเป็นศาสดาแทนพระองค์ แต่พระองค์ได้ทรงมอบหมายให้ชาวพุทธได้รูปกันว่า พระธรรมวินัยนั้นแหละเป็นพระศาสดาแทนพระองค์ ชาวพุทธจำนวนมาก ถึงกับจำพุทธพจน์ภาษาบาลีได้ว่า โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญญุตโต, โส โว มมจเจเนย สตถา ความว่า อานนท ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลายหลังจากเราล่วงลับไป ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย (พระไตรปิฎกภาษาบาลีเล่ม 10 ข้อ 216 และพระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 10 ข้อ 216) นี่คือนิพพานที่พระองค์ตรัสไว้ก่อนจะปรินิพพาน พระธรรมวินัยเป็นศาสดาแทนพระพุทธเจ้า และเป็นตัวแทนพระพุทธศาสนา พระธรรมวินัยนี้ก็ประมวลอยู่ในพระไตรปิฎก เมื่อรักษาพระไตรปิฎกไว้ จึงเท่ากับดำรงรักษาพระพุทธเจ้าไว้และรักษาพระพุทธศาสนาด้วย ให้มีความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตกาล ฉะนั้น ภาษาบาลี เป็นภาษาที่ใช้จารึกคำสอนในพระพุทธศาสนามีบทวิเคราะห์ว่า พุทธวจน ปาเลตติ ปาลี (ภาษา) อันว่าภาษาใด ย่อมรักษาไว้ ซึ่งพระพุทธวจนะ เพราะเหตุนี้ อันว่าภาษานั้น ชื่อว่า บาลี ๆ แปลว่า ภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธวจนะ หลักธรรมคำสอนที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก สิ่งที่สำคัญที่จะเข้าถึงพุทธธรรมจะต้องได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและนำมาประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ ระบบการเรียนการสอนหลักธรรมคำสอนจึงเกิดขึ้นในสังคมไทย การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นการศึกษาที่สำคัญของคณะสงฆ์เพราะศึกษาถึงภาษาที่มาจากหลักคำสอนซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก บุคลากรของพระพุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจภาษาบาลีเป็นอย่างดี คณะสงฆ์ไทย

เล็งเห็นความสำคัญเช่นนี้จึงได้จัดหลักสูตร การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไว้เป็นแผนกหนึ่ง เพื่อเตรียมบุคลากรทางพระพุทธศาสนาไว้รับมรดกธรรม

การบริหารจัดการของสำนักเรียนมีรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับขนาดของความพร้อมของแต่ละสำนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การบริหารมีกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ในการดำเนินงานการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารแต่ละสำนัก การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่จัดในรูปแบบของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเฉพาะแผนกธรรมและแผนกบาลี ซึ่งมหาเถรสมาคมเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาเองนั้นยังคงรูปแบบหลักสูตรการศึกษาโดยยึดแนวทางเดิม ๆ ที่ได้มีการจัดการศึกษามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งยากต่อการเรียนรู้เพราะในแต่ละปีจะมีผู้สอบผ่านนักธรรมและบาลีไม่ถึงครึ่งของผู้เข้าสอบทั้งหมด ดังนั้น เมื่อการศึกษายากเกินไปจึงทำให้สามเณรบางส่วนเกิดความท้อถอย ลาสิกขาไปแสวงหาความรู้ทางโลกที่ตนคิดว่าง่ายกว่าในด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลนั้น เนื่องจากพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แม้ว่าจะอยู่ในวัยใด พื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์จะต่างกันอย่างไร ก็ต้องเรียนในชั้นเดียวกัน วิชาและเนื้อหาตามหลักสูตรเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การเรียนการสอน การวัดผล ส่วนใหญ่เน้นความจำและหลักภาษา ขาดระบบการนิเทศการศึกษาและเทคโนโลยี การวัดผลแยกกันเป็นแต่ละวิชา เมื่อสอบตกวิชาใด วิชาอื่นที่สอบผ่านก็ถือว่าไม่ผ่าน ทั้งหมดต้องสอบใหม่ถึงแม้ว่าแม่กองบาลีสนามหลวงได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบ 2 ครั้ง ใน 1 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป สำหรับชั้นประโยค 1-2 ถึงประโยค ป.ธ. 5 เพื่อเป็นการขยายโอกาสแก่นักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อเป็นปัจจัยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในด้านสถิติข้อมูลที่เพิ่มขึ้น ครั้งแรกสอบตามปกติตามวัน เวลาที่สอบในปัจจุบัน ครั้งที่ 2 สอบซ่อมสำหรับนักเรียนที่ผ่านแล้ว 1 วิชา (ยกเว้นวิชาบูรพภาค ป.ธ. 3) ในชั้นประโยคนั้นในปีนั้นเมื่อสอบครั้งที่ 2 แล้วผลปรากฏว่าสอบไม่ผ่านในวิชาที่เหลือให้ถือว่าสอบไม่ผ่านทั้งหมดในปีนั้น ในปีต่อไปต้องสอบใหม่ครบทุกวิชา หรือนักเรียนที่สอบครั้งที่ 1 ผ่านมาแล้ว 1 วิชาไม่เข้าสอบในการสอบครั้งที่ 2 ในปีนั้น ก็ให้ถือว่าสอบไม่ผ่านทั้งหมด ไม่อาจจะเรียกร่องสิทธิ์ใด ๆ ได้และจากการสรุปผลการสอบผ่านในแต่ละระดับของแต่ละปี การศึกษาพบว่า การสอบพระปริยัติธรรมแผนกบาลีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวมกันทุกชั้นทุกปีมีการส่งพระภิกษุสามเณรเข้าสอบเป็นจำนวนมาก และมีผู้ขาดสอบเป็นจำนวนมากมากเช่นเดียวกัน ในการประกาศผลสอบในแต่ละปี มีผู้สอบได้น้อยมากซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านักเรียนไม่มีความพร้อมในการเข้าสอบ ซึ่งอาจจะมาจากปัญหาหลายๆ ประการที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีนั่น

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่า เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคุมไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไป ก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (กรุงเทพฯธุรกิจออนไลน์, 2561) ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค “โควิด - 19” นั้นทำให้ประชาชน บริษัท ธุรกิจ ห้างร้านต่าง ๆ และวัดเองก็ได้รับกระทบเป็นอย่างมาก มีการปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ โดยมีการจัดการทั้งด้านบุคคล การเงิน อุปกรณ์ หรือแม้แต่ระเบียบการจัดการต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับภาวะวิถีปกติใหม่ เพื่อให้การดำเนินกิจการพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เป็นสำนักเรียนหนึ่งที่มีพระภิกษุสามเณรเข้ามาจำพรรษาอยู่มาก ด้วยเหตุเพราะว่าสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามนั้น เป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียง ด้านคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน บาลี มานาน มีผลงานการสอบได้ ปธ.9 เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ มาหลายสมัย เป็นแบบอย่างให้สำนักเรียนอื่น ๆ มากมาย มาศึกษาดูงาน โดยในปี พ.ศ. 2563 นี้ มีพระภิกษุ – สามเณรจำพรรษาอยู่ในวัดโมลีวัดโมลีโลกยาราม จำนวน 448 รูป (วัดโมลีโลกยาราม, 2563) ซึ่งถือว่ามามีปริมาณที่แออัดเมื่อเทียบกับขนาดของพื้นที่วัดที่มีเพียง 12 ไร่ 3 งานเท่านั้น และพื้นที่ของวัดเองก็ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีบ้านเรือนประชาชนแวดล้อม ทำให้เมื่อถึงวิกฤติเหตุการณ์ โควิด-19 สำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามซึ่งมีพระภิกษุสามเณรอาศัยอยู่มากกว่า 400 รูป โดยพระเดชพระคุณพระธรรมราชานุวัตร เจ้าอาวาสวัดโมลีโลกยาราม/เจ้าสำนักเรียน จึงได้มีวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลี ให้ผ่านพ้นวิกฤติเหตุการณ์ดังกล่าวได้ เช่น การวัดอุณหภูมิก่อนเข้าวัด การกักตัว 14 วันสำหรับผู้ที่มาจากพื้นที่เสี่ยง การเว้นระยะห่าง เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจจะทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่” เพื่อทราบกระบวนการบริหารจัดการ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ และนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการบริหารจัดการของสำนักเรียนอื่น ๆ และเพื่อเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่
3. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พระภิกษุสามเณร ผู้กำลังศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ปี 2563 ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 352 รูป (วัดโมลีโลกยาราม, 2563) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้สุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (สุรชัย ศิริโกศาภิรมย์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียน และผู้บริหารสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม 2) พระอาจารย์ผู้สอน ประจำสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม 3) หัวหน้าส่วนงานราชการและประชาชน และ 4) กลุ่มนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย จำนวน 8 รูปหรือคน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

2.1.1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่

2.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น 2 ตอน

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

2.2.1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ รวม 2 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

2.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ คือ สภาพการบริหารจัดการ การกระบวนการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงพระภิกษุสามเณร ผู้กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือ พระภิกษุสามเณร ผู้กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ปี 2563 จำนวน 352 รูป และกลุ่มตัวอย่างคือ พระภิกษุสามเณร ผู้กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ปี 2563 จำนวน 188 รูป โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-14 มีนาคม 2564 รวมใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 188 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิกฤติใหม่ ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิกฤติใหม่ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิกฤติใหม่ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุสามเณร ผู้กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิกฤติใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.931$, S.D.=0.660) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านบุคลากร ด้านบุคลากร สำนักเรียนวัดโมลีโลกยารามมีการบริหารจัดการโดยที่มีพระเดชพระคุณท่านเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการหลัก มีแนวทางการบริหารชัดเจนในการวางนโยบาย ที่จัดสรรบุคลากร ให้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ภายในสำนักเรียน โดยการคัดเลือกบุคลากรจากความรู้ความสามารถ มีการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน มีการรับนโยบายจากทางหน่วยราชการ ถวายเป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติตัวในช่วงโควิด การหยุดบิณฑบาตภายนอกวัด มีการป้องกัน เจ้าหน้าที่ดูแลการจราจรที่ป้อมยาม มีการคัดกรองและควบคุมคนเข้า-ออกวัด เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างราบรื่นและจัดบุคลากรให้เหมาะสมให้เพียงพอต่อการศึกษา เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนบาลีในยุคภาวะวิกฤติใหม่

ด้านงบประมาณ การบริหารจัดการสำนักเรียนในภาวะวิกฤติใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ค่าใช้จ่ายในสำนักเรียนมีรายจ่ายที่สูง และมีรายจ่ายประจำต่อเดือน แต่รายรับซึ่งมีความไม่แน่นอน การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่น้อย โดยงบประมาณส่วนมากได้จากประชาชน สำนักเรียนไม่ได้มีการจัดงบประมาณในการรับมือช่วงโควิดโดยเฉพาะ จะใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างเหมาะสมให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนภายในสำนักเรียนบาลี จึงจะต้องมีการวางแผนและจัดทำแผนด้านงบประมาณต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ด้านวัสดุอุปกรณ์ สำนักเรียนค่อนข้างมีความลำบากเนื่องจากสถานที่คับแคบแวดล้อมด้วยชุมชนรอบวัด สถานที่ไม่เพียงพอเอามาก ๆ จึงแก้ไขโดยการจัดห้องเรียนเล็ก ๆ เรียกว่าเรือนบาลี เพื่อที่จะรองรับการเรียนการสอน มีการเวียนกันเรียน อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ในตอนนี้ก็มีความสมบูรณ์เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องเขียน แบบเรียน หรือแม้แต่อุปกรณ์สำหรับป้องกันโรค อาทิเช่นหน้ากากอนามัย เจลล้างมือ มีแบ่งโซนสถานที่เพื่อให้อยู่กักตัว มีการส่งข้าว-ส่งน้ำ โดยไม่ให้ออกมา จัดโครงการนำพระเณรไปอยู่ทางด้านนอก เพื่อลดความแออัด

ด้านการจัดการ การบริหารจัดการสำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม ในด้านการบริหารจัดการนั้น สำนักเรียนก็มีการปฏิบัติตามคำสั่ง คำแนะนำของภาครัฐ ในการรักษาและการป้องกัน คือ สวมหน้ากากอนามัย นั่งโต๊ะห่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันน้อยลง งดบิณฑบาตทางด้านนอก จัดให้มีการบิณฑบาตเข้าในวัด มีการกระจายแต่ละคณะให้ดูแลกัน มีการแยกฉัน มีการเข้มงวดกวดขัน มีการประชุมประจำเดือน เพื่อที่จะอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรภายในวัด

วัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

ด้านหลักสูตร หลักสูตรในการเรียนบาลีเป็นหลักสูตรสมเด็จพระสมณเจ้ากรมวชิรญาณวโรรส ได้วางไว้ซึ่งไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ในยุคปัจจุบัน ทางสำนักเรียนทำได้เพียงแค่ปรับปรุงและบูรณาการวิธีการสอน เลือกอาจารย์บุคลากรผู้ที่จะไปสอนเฉพาะทาง เพิ่มความชัดเจน กระชับหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรจะสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ครบถ้วน เพิ่มหลักสูตรในเรื่องภาษาไทย บูรณาการเป็นระบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ในเชิงรุก และเพื่อลดการปฏิสัมพันธ์กัน ให้พระภิกษุสามเณรสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ครบถ้วนหรือมากที่สุด ตามหลักสูตรของส่วนกลาง

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการจัดการสภาวะแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการท่องแบบในชั้นเรียนเบื้องต้น มีการเรียนการสอนอยู่ 2 ช่วง 1. เรียนแบบปกติเรียนตามหลักสูตรที่สามหลวงได้กำหนดไว้ 2. การอบรมเข้มเพื่อเตรียมตัวสอบ การเรียนการสอนเป็นรอบ คือพระภิกษุสามเณรในรอบเช้าจะเรียนวิชานักธรรม ส่วนในช่วงบ่ายและในช่วงค่ำ เป็นการเรียนบาลี มีการเข้มงวดในการเรียนการสอนมากขึ้น มีการจัดทำปัญหา เพื่อฝึกฝนฝีมือและทดสอบความเข้าใจของนักเรียน มีการแยกห้องย่อยในแต่ละชั้นเรียนมากกว่าเดิม เว้นระยะห่าง เพื่อลดความแออัด ไม่อนุญาตให้ออกนอก มีการพระภิกษุสามเณรของวัดโมลีโลกยารามเอง อบรมในต่างจังหวัดแทนเพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ในวันอื่นได้มีโอกาสเข้ามาอบรม

ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยเบื้องต้นจะใช้หนังสือซึ่งเป็นหนังสือที่ใช้กันโดยทั่วไป แต่ก็ได้มีการเปลี่ยนหนังสือและทำหนังสือที่เป็นของสำนักเรียนเอง มีสื่อเทคโนโลยีขึ้นจอเพื่อที่จะให้เกิดความสะดวกในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียนมีหัวข้อยกมาให้ นักเรียนนั้นได้เห็นพร้อมกันได้อธิบายพร้อมกันจะทำให้สื่อการเรียนการสอนนั้นเข้าถึงนักเรียน บาลี จะมีการสร้างโรงเรียนของเราให้มีอุปกรณ์ครบครันในเรื่องของคอมพิวเตอร์ เครื่องเสียงให้ มติกว่านี้ และทางสำนักเรียนได้ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบออนไลน์ การถ่ายทอดสด จากห้องเรียน และการบันทึกเทปการบรรยายการสอนบาลีโดยเฉพาะ ใช้สื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนทางระบบออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ ชูม เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน นักเรียนก็จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม ค่อนข้าง จะเป็นอรรถาธิบายเป็นส่วนมาก กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียนการสอนให้นิสิต ไปคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาของการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน ในการระบาดของโควิด จึงทำให้ต้องงดการอบรม ในต่างประเทศ โดยมีการกระจายไปอบรมที่ ต่างจังหวัดแทน เพื่อลดความแออัดในสำนักเรียนวัดโมลีโลกยารามเอง กิจกรรมเสริมตอนปิด เทอม เช่นภาษาอังกฤษ ให้กับนักเรียนที่สนใจ

ด้านการวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผล จะมีเดือนละครั้ง วัดผลเพื่อแก้ไข เป็นการเก็บสถิติ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนในชั้นเรียน โดยที่ท่านเจ้าอาวาสจะเป็นผู้ ออกข้อสอบเอง และแม้คณะกรรมการกลางเป็นผู้ตรวจข้อสอบ เมื่อผลสอบออกแล้วก็จะมี การประเมินผล และมีการเลื่อนห้องตักห้อง อาจารย์ผู้สอนนำเนื้อหาจากการเรียนการสอนมาเป็น ข้อสอบวัดผลประเมินผลนักเรียนที่มาเรียน เพื่อที่จะฝึกฝนให้นักเรียนนั้นได้ทำข้อสอบหรือได้ ทำงาน มีทั้งการทดสอบโดยใช้ข้อสอบและกระดาษคำตอบ การทดสอบโดยใช้ระบบการสอบ ออนไลน์ การส่งการบ้านออนไลน์ การทดสอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

วัตถุประสงค์ที่ 3

เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติ ใหม่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานบาลีวัดโมลีโลกยาราม ทั้ง 5 รูปแบบดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 การบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านหลักสูตร คือ ครุมีเทคนิคในการบรรยายหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนให้เรียนครบ หลักสูตรและมีประสิทธิภาพ สำนักเรียนจะต้องบูรณาการหลักสูตรให้เข้ากับยุคสมัย เพิ่มเติมให้ นักเรียนมีความเข้าใจในหลักสูตรให้มาก

รูปแบบที่ 2 การบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารสำนักเรียนมีการวางแผน การจัดห้องเรียนต้องมีการ

เว้นระยะห่างให้มากกว่าปกติ จัดนักเรียนให้เหมาะกับขนาดของห้องเรียน ไม่แออัดจนเกินไป การเรียนทั้งในห้องเรียน และการทบทวนนอกห้องเรียน การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน นักเรียนเข้าเรียนอย่างเต็มที่

รูปแบบที่ 3 การบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ พัฒนาสื่อของสำนักเรียน ควรค่อย ๆ พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่มาช่วยในการเรียน ลดการใช้สื่อที่เป็นส่วนรวมหรือร่วมกับผู้อื่น พัฒนาเป็นการเรียนแบบออนไลน์

รูปแบบที่ 4 การบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมนอกหลักสูตรทัศนศึกษาและปฏิบัติธรรม นำกิจกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิต เสริมสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียน อบรมนอกพื้นที่เพื่อลดความแออัด ทำการเรียนการสอนบาลีออนไลน์

รูปแบบที่ 5 การบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านวัดผลประเมินผล คือ ประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ทุกเดือน หาข้อบกพร่องของผู้เรียน เอาข้อสอบของปีก่อนแล้วนำมาวิเคราะห์ให้นักเรียนบาลีได้เข้าใจ การประกาศคะแนนสอบหรือผลสอบแบบออนไลน์ให้นักเรียนได้ตรวจสอบความผิดพลาดของตนได้ ใช้ระบบการทดสอบด้วยออนไลน์

อภิปรายผล

การศึกษา “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่” มีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับความเห็นของพระภิกษุสามเณรในสำนักเรียน ที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ จึงสรุปการอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ ด้านหลักสูตร อาจจะเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้ยาก หลักสูตรที่นี้ก็ได้อยู่แล้ว แม้กองสนามหลวงท่านก็ตอบปรับปรุงมาเรื่อย ๆ มีบางจุดที่มันเยอะเกินไปก็อาจจะปรับได้ ครูต้องมีเทคนิคในการจัดการหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีความเข้าใจในตัวหลักสูตรให้มาก อาจจะต้องหาวิธีการเพิ่มเติมความเข้าใจมาก มีการบริหารจัดการเรียนให้จบครบหลักสูตรและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหามงคล อริยุชโย (ภูนาเขียว) (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร ยังไม่มีการปรับปรุงให้ทันสมัย น่าสนใจเรียน ดังนั้นจึงควรปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยขึ้น มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้

2. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสำนักหรืออาจารย์ใหญ่ต้องวางแผนให้ ควบคุมการจัดการเรียนการสอนที่มีความแน่นอน มีการแบ่งช่วงชั้นแยกแต่ละห้อง จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น อาจารย์กับนักเรียนมีความเหมาะสมพอดีกันไม่มากไม่น้อยจนเกินไป ทำให้ไม่แออัดมีความเหมาะสม จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน ถ้านักเรียนเข้าเรียนอย่างเต็มที่ ก็จะสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโกศลธรรมานุสิฐ (ประสิทธิ์ อโสโก/มกรางกูร) (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14” พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการ ต้องมีการกำหนดใช้หลักสูตรบาลีสยามหลวงที่แม่กองบาลีสยามหลวงกำหนดไว้ จัดตารางเวลาการเรียนตารางสอน ส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่นักเรียน พัฒนาสื่อเอกสาร การเรียนการสอน และเทคนิคการสอนแบบใหม่ พัฒนาระบบการสอบวัดผลการศึกษา

3. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ด้านสื่อการเรียนการสอน ต้องมีการพัฒนาหนังสือของสำนักเรียนเองให้ครบทุกรายวิชาทุกชั้นเรียน ควรค่อย ๆ พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยอำนวยความสะดวกประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่มาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในส่วนหนึ่งของหนังสือเรียน สื่ออาจจะสร้างแรงจูงใจให้พระเณรประสบความสำเร็จทั้งหมดก็ได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานิกุลฐานุตตโร (ศรีราช) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” พบว่า ด้านหลักสูตร การเรียน - การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการตีอย่างหนึ่งคือหลักสูตรเป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น

4. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิถีปกติใหม่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในระหว่างเรียนปกติแล้ว ไม่ค่อยมีกิจกรรมน่าจะมีไม่น้อย ถ้านอกห้องเรียนกิจกรรมนอกหลักสูตรทัศนศึกษาและปฏิบัติธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมทั่วไป ทำให้ไม่ซีเรียส ไม่เครียด กลับมาใช้ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียน และความสามัคคีสร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับนักเรียน ความพร้อมของนักเรียนต้องสูง ครูบาอาจารย์มีหน้าที่เพียงแค่คอยชี้แนะ มีการให้การบ้านทำชาร์ตการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ วัดโมลีโลกยาราม กำลังจะทำการเรียนการสอนบาลีออนไลน์ ซึ่งจะเปิดให้ติดตามให้เรียนตามใน YouTube

5. รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยารามในภาวะวิฤตใหม่ ด้านวัดผลประเมินผล มีการวัดผลประเมินผลทุกเดือน เพื่อหาข้อบกพร่องของผู้เรียน การประเมินผลที่รวมอยู่ศูนย์กลาง วิธีการที่เป็นเฉพาะเป็นวิธียุติเฉพาะ ควรเอาข้อสอบของปีก่อนก่อน แล้วนำมาวิเคราะห์ให้นักเรียนบาลีได้เข้าใจ ควรจะมีความชัดเจนในด้านการกำหนดวันสอบ ควรจะมีการเพิ่มเติมในส่วนของการประเมินผลในส่วนกลางหรือการสอบสนามหลวง ควรจะมีการประกาศคะแนนสอบหรือผลสอบ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ตรวจสอบความผิดพลาดของตนได้ การสอบสนามหลวงบางที่อาจจะมีการปรับแก้ ให้มีการสอบซ่อมตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึงประโยค 9 ก็ได้ กรรมการตรวจข้อสอบควรมีเทคนิค มีเมตตา ในการตรวจข้อสอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมาน ธมมวชิโร (วรรณภักดี) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี: กรณีศึกษาสำนักเรียนวัดอาวสุวิสิฐาราม” พบว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในสมัยรัตนโกสินทร์ระยะแรกมีรูปแบบเหมือนสมัยอยุธยา คือมีพระไตรปิฎกเป็นหลักสูตร แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ บาเรียนตรี ถึง บาเรียนเอกพอถึงรัชกาลที่ 2 ได้จัดการศึกษาเป็น 9 ชั้นโดยกำหนดเป็นประโยค ตั้งแต่ประโยค 1 ถึง ประโยค 9 มีอรรถกถาเป็นหลักสูตร พอถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนจากสอบปากเปล่าเป็นสอบข้อเขียน นอกจากนั้นมีการจัดการศึกษาแผนกธรรมเพิ่มเติม อนึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนระบบการประเมินผลใหม่ กล่าวคือให้ผู้สอบผ่านในบางวิชาในชั้นประโยค 1-2 ถึง ประโยค 5 สามารถสอบซ่อมวิชาที่สอบตกภายในปีนั้นได้ ควรมีการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิฤตใหม่” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยโดยการแสดงแผนภาพดังแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ มีกระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน เป็นเครื่องหนุนในการขับเคลื่อนงาน “คน” ทำงาน “เงิน” ในการบริหารจัดการ “เครื่องมือ” ที่มีประสิทธิภาพ “การจัดการ” ทำให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ 5 รูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร ให้มีความทันสมัย เอื้อต่อผู้เรียนมากขึ้น
2. ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจขึ้น ดึงดูดให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วมในการเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นสื่อการเรียนการสอนให้กับครู
2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียน
3. ควรมีการปรับปรุงระบบและรูปแบบการตรวจของสนามหลวงให้เป็นมาตรฐานมากขึ้น
4. ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีเพื่อพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยการส่งเสริมการเรียนการสอนบาลีให้เข้าถึงพระไตรปิฎก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่” ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรนำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ ไปศึกษาในพื้นที่สำนักเรียนใกล้เคียงในกรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรนำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research) ซึ่งใช้เป็นวิธีการปฏิบัติในรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเรียนรู้อย่างถูกวิธี จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ เป็นการเฉพาะ

4. ควรเพิ่มกรณีศึกษาจากพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ในเขตอำเภออื่น ๆ หรือจังหวัดอื่นเพื่อเพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้องค์ความรู้และรูปแบบการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีวัดโมลีโลกยาราม ในภาวะวิถีปกติใหม่ ที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 25 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. “ ‘New Normal’ คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเราสู่ชีวิต‘ปกติวิถีใหม่’!”. เรียกใช้เมื่อ 3 สิงหาคม 2561 จาก

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>

พระครูโกศลธรรมานุสิฐ (ประสิทธิ์ อโศโก/มกราุงกูร). (2560). “รูปแบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14”. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหานิกั ฐานุตโตโร (ศรีราช). (2561). ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหามงคล อริญฺชโย (ภูนาเขียว). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมาน ธมฺมวชิโร (วรรณภักดี). (2561). แนวทางการพัฒนาสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี: กรณีศึกษาสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวรญาณฺ วรณฺ. (2547). ประวัติศาสตร์การศึกษาบาลีของคณะสงฆ์ไทยในสยามประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาทร.
- วัดโมลีโลกยาราม. (2563). บัญชีรายชื่อพระภิกษุ – สามเณรในวัดโมลีโลกยาราม. กรุงเทพมหานคร : วัดโมลีโลกยาราม.
- สุรียั ศรีโกคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.